

TUUSULAN VESIHUOLTOLIIKELAITOKSEN TALOUSARVIOESITYS 2022 JA TALOUSARVIOSUUNNITELMA VUOSILLE 2022-2026

TUUSULAN VESIHUOLTOLIIKELAITOS

Vastuhenkilö: liikelaitoksen johtaja Jukka Sahlakari

Vesihuoltoliikelaitos (myöhemmin liikelaitos) sisältää kolme palveluyksikköä, vesilaitoksen, viemärlaitoksen ja huleveden. Liikelaitoksen tuloslaskelmaosa eritellään palveluyksikkökohtaisiin käyttötalouksiin. Toiminnalliset suunnitelmat ja tavoitteet laaditaan liikelaitostasolle ja ne sisältävät kaikki palveluyksiköt.

Palveluyksikkötasolla seurataan talouden tunnuslukuja, joiden perusteella esim. määritellään taksoja.

Toiminnan kuvaus

Liikelaitos tuottaa toiminta-alueellaan yhdyskunnan ja sen kehittymisen edellyttämät vesihuoltopalvelut hyvätasoisina ja vesihuoltolain mukaisesti liikelatoudellisia periaatteita noudattaen. Kuluttajille liikelaitos toimittaa keskeytyksettä heidän tarpeitaan vastaavan määrän laatuvaatimukset täyttävää vettä, joka hankitaan sopimuksen mukaisesti Keski-Uudenmaan Vesi -kuntayhtymältä (myöhemmin KUVESI). Jätevedet liikelaitos viemäriä ja johtaa Keski-Uudenmaan vesiensuojeluliikelaitos-kuntayhtymän (myöhemmin KUVES) verkostoon. Tuusulan kunta on osaomistajana molemmissa kuntayhtymissä. Erillisviemäroidyllä toiminta-alueilla liikelaitos johtaa hulevedet (sadevedet ja perustusten kuivatusvedet) hallitusti vesistöihin.

Painopisteet toiminnassa

Laskutettava vesimäärä on pysynyt lähes samana viime vuosina johtuen mm. vähäisestä asukasmäärän kasvusta, asiakkaiden kulutustottumuksien muutoksesta ja vesikalusteiden kehittymisestä (vähävetisiä). Vaikka nyt rakennetaan paljon, uudet asukkaat tulevat muutaman vuoden viiveellä. Kuluva vuosi on poikkeus johtuen pandemian aiheuttamasta etätyöläisten suuresta määrästä.

Laskutettava jätevesimäärä on pysynyt lähes samana vuodesta 2013 lähtien johtuen samoista syistä kuin talousveden puolella. Syntyvään jätevesimäärään vaikuttaa suuresti myös vuosittainen sademäärä (lisäänntyvä vuoto- vesimäärä viemäreihin).

Vesi- ja jätevesimäärien arvioidaan pysyvän lähes saman suuruisina vielä muutaman vuoden. Selkeämpi kulutuksen kasvu tapahtuu vasta uusien alueiden (mm. Rykmentinpuiston ja Lahelanpelto II) asuttamisen myötä.

Veden ja jäteveden käyttömaksuihin ja liittymismaksuihin ei ole suunniteltu muutosta vielä vuodelle 2022 vaikka KUVES nostaa jäteveden käyttömaksua ja vuosimaksua. Korotuksien vaikutus on noin 60 000 €/v. Perusmaksuja tarkistetaan vuoden 2022 aikana syynä mm. vesimittarityyppien muuttuminen. Mikäli huleveden järjestämisen vastuuraajat muuttuvat niin tämä tulee mahdollisesti vaikuttamaan huleveden ja jäteveden maksuihin.

Saneerausvelan kasvaessa liikelaitos panostaa saneeraustoiminnan suunnittelu- ja toteutus-prosessien kehittämiseen, toteuttamiseen ja valvontaan mm. uudella henkilöresursilla. Kehitystoimintaan sisältyy myös kunnan sisäisen yhteistyön ja toteutuksen kehittäminen saneerauskohteissa, joissa saneerataan samalla katurakenne ja vesihuolto. Tämä kehitystyö odottaa rahoituksen järjestymistä tienperusparantamiseen.

Toimintaympäristön - ja toiminnan muutokset

Vesihuolto on Suomessa yleensä ottaen vakaata toimintaa, niin myös Tuusulassa. Toimintaympäristössä ei juurikaan tapahdu muutoksia. Vakautta ja toimintavarmuutta pidetään yllä mm. jatkuvalla koulutautumisella, yhteisillä harjoituksilla naapurilaitosten kanssa. Isoimman muutoksen tuo toimintojen digitalisoituminen mm. mobiiliset työmääräimet, etäluettavat vesimittarit.

Strategian toteuttaminen

Liikelaitoksen vuoden 2022 vuositavoitteet perustuvat Pormestariohjelman, kunnanvuositavoitteiden, toimenpiteiden ja toteutusohjelmien esityksiin. Tavoitteet koskevat kaikkia palveluyksiköitä.

- Vesihuoltolaitoksen asiakastietojärjestelmien uusiminen, projektin läpivienti, uusien toimintojen mm. sähköisen työmääräimien koulutus ja jalkauttaminen koko henkilöstölle (tämä projekti on jatkoa vuoden 2021 tavoitteesta)
  - Mittari: järjestelmä käyttöönotto tehty ja jalkautettu koko henkilöstölle
- Työmaaturvallisuuden kehittäminen kirjalliseksi ohjeistukseksi ja jalkauttaminen työmaahenkilöstölle
  - Mittari: kirjallinen ohjeistus laadittu ja jalkautettu/harjoiteltu

Riskiarvio

Vesihuoltotoiminta on sääriippuvainen. Rankkasateet aiheuttavat riskin jätevesiverkoston ja hulevesiverkoston sekä pumppaamoiden tukkeutumiselle ja tulvimisille. Sateisen ja kuivan vuoden ero pelkästään jäteveden johtamisen ja puhdistamisen kuluissa on noin 15 % eli 130 000 €. Lisäksi tukkeutumiset ja putkirikot aiheuttavat pääsääntöisesti omaisuusvahinkoja kolmansille osapuolille ja korjauskustannuksia liikelaitokselle. Kustannukset ovat vuosittain 100 000 – 200 000 €.

Riskejä syntyy myös suppeasta organisaatiosta. Esimerkiksi hallinnon ja työjohdon yksittäisten työtehtävät ja osaaminen ovat vain yhden työntekijän takana.

Riskien hallintaa hoidetaan mm. sähköisillä MISO- työpäiväkirjalla ja Bildie-työmaapöytäkirjoilla sekä yhteistyöllä naapurivesilaitosten kanssa mukaan lukien yhteiset erityistilanteiden harjoitukset ja materiaalien lainaukset.

Liikelaitoksella on 110 KVA:n siirrettävä varavoimakone jätevesipumppaamoiden sähkökatkosten hallinnan varalle. Hankinta tehtiin aikoinaan yhteistyössä naapurilaitosten kanssa.

Valtakunnallisella tasolla vesihuoltoon valmistui räätälöity riskienarviointisovellus, joka otettiin käyttöön Tuusulassa vuoden 2017 aikana. Sovelluksessa ylläpidetään toimenpideohjelmaa, joka tarkastetaan vuosittain valvontaviranomaisen tarkastuksessa.

Henkilöstösuunnitelma

Työhyvinvointiin tullaan panostamaan vuonna 2022, sillä koronapulssikyselyiden tulokset antavat siihen aihetta.

Henkilöstön koulutuksessa liikelaitos käyttää lähinnä Vesilaitosyhdistyksen järjestämiä kurseja sekä naapurivesihuoltolaitosten tai kunnan kanssa yhteistyössä organisoituja koulutustapahtumia.

Laskennallisen eläkeiän 63 vuotta on jo saavuttanut 1 työntekijä vuoden 2021 loppuun mennessä.

Investointisuunnitelma 2022-2026

Vesihuollon uusinvestoinnit liikelaitos toteuttaa yhdessä Kasvun ja ympäristön toimialueen kanssa kunnallistekniikan rakentamisohjelman mukaisesti. Kohteet tarkentuvat 2022 rakennusohjelman laatimisen jälkeen. Liikelaitos on mukana suunnittelemassa omalta osaltaan Tuusulan rakentamishankkeita. Liikelaitos varautuu omalta osaltaan jatkamaan poikkeuksellisen isojen kohteiden (Rykmentinpuisto ja Sula I, II ja III) rakennuttamista.

Vesijohtoverkon sekä jätevesiverkoston ja -pumppaamoiden saneerausta liikelaitos jatkaa 5- vuotissaneeraussuunnitelman mukaisesti. Saneeraukseen liikelaitos on budjetoinut vuosittain noin 1 milj. euroa (lähivuosina tarve nousee 1,5–2 milj. euroon).

Haja-asutusalueen vesihuoltoa liikelaitos rakennuttaa vesihuollon kehittämissuunnitelman (2015) mukaisesti. Kehittämissuunnitelman päivitys on menossa.

Vesihuoltoliikelaitos	(1000 €)			TS (100€)			
	TP 2020	TA 2021	TA 2022	TS 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026
Menojen erittely alueittain							
U, ETELÄ-TUUSULA	-734	-2 055	-2 922 450	-5 492	-2 226	-2 712	-2 423
U, JOKELA	-228	-89	-514800	-393	-591	-373	-578
U, KELLOKOSKI	-263	-466	-334500	-310	-13	-69	-530
U, K, MUUT KOHTEET	-1 385	-1 150	-1 650 000	-1 650	-1 750	-1 350	-1 350
U, Tietokoneohjelmistot		-130	-80 000				
MENOT	-2 610	-3 890	-5 501 750	-7 845	-4 580	-4 504	-4 881
Littymismaksut	1 487	800	1000000	1000	1000	1000	1000
Nettomeno	-1 123	-3 090	-4 501 750	-6 845	-3 580	-3 504	-3 881

Investointikohteen edessä maininta onko kyseessä K= Korvausinvestointi vai U= uusi investointi

Talous ja tuottavuus

Selite	TP2019	TP 2020	TA 2021	TS 2022	TS 2023	TS2024	TS2025	TS2026
TUNNUSLUVUT								
laskutettu vesi m ³	1 926 686	1 880 331	1 989 195	2 009 087	2 029 178	2 049 470	2 069 964	2 090 664
€ /m ³	1,38	1,51						
käyttömaksu	1,36	1,36	1,36	1,36	1,36	1,36	1,36	1,36
vesijohtoverkoston pituus km	368	372	386	390	394	398	402	
mittaamaton vesi %	12 %	21 %	14 %	14 %	13 %	13 %	13 %	13 %
laskutettu jätevesi m ³	1 946 717	1 914 316	1 945 000	1 964 450	1 984 095	2 003 935	2 023 975	2 044 215
€ /m ³	1,60	1,71						
käyttömaksu	1,80	1,80	1,80	1,80	1,80	1,80	1,80	1,80
jätevesiverkoston pituus km	376	381	395	399	403	407	411	415
sadevesiverkoston pituus	156	161	164	165	167	167	169	169
vuotovesi %	40 %	45 %	39 %	38 %	35 %	34 %	34 %	34 %
Saneeraus								
vesijohto m	5020	1500	500	500	500	500	500	500
jätevesiviemäri m	640	0	3000	3000	3000	3000	3000	3000
jätevesipumppaamo-/kaivo kpl	1/40	3/10	2 /50	3 /50	3/50	3/50	3/50	3/50

TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ	7538	7 397	7348	7 498	7 576	7 652	7 728	7 805
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	-3950	-4 182	-4318	-4 711	-4 731	-4 780	-4 827	-4 873
Valmistus omaan käyttöön	38	54	54	54	54	54	54	54
TOIMINTAKATE, S*	3 626	3 279	3 084	2 841	2 899	2 926	2 955	2 986
Henkilöstömäärä:	16	16	17	17	17	17	17	17
Määrärahan muutos %	8,15 %	5,87 %	4,00 %	9,10 %	0,42 %	1,04 %	0,98 %	0,95 %
Määrärahan muutos euroina	-322	-232	-166	-393	-20	-49	-47	-46
S*= sitova tavoite								

TUUSULAN VESIHUOLTOLIIKELAITOS

TUOSLASKELMA	euro		euro		TS (1000 €)		
	TP2020	TA 2021	TA 2022	TS 2023	TS 2024	TS 2025	TS2026
LIIVEVAIHTO	7 388 078	7 345 000	7 495 000	7 573	7 649	7 725	7 802
Vesi- ja jätevesimaksut (ulkoiset)	6 723 790	6 810 000	6 880 000	6 949	7 018	7 088	7 159
Vesi- ja jätevesimaksut (sisäiset)	301 033	370 000	370 000	377	381	385	389
Liiketoiminnan muut myyntituotot	327 008	145 000	225 000	227	230	232	234
Liiketoiminnan muut myyntituotot (sisäiset)	36 247	20 000	20 000	20	20	20	20
Liiketoiminnan muut tuotot	8 940	3 000	3 000	3	3	3	3
Valmistus omaan käyttöön	64 440	54 000	54 000	54	54	54	54
Materiaalit ja palvelut	-3 037 683	-3 053 987	-3 392 733	-3 426	-3 461	-3 495	-3 530
Aineet, tarvikkeet ja tavarat (ulkoiset)	-1 314 680	-1 242 000	-1 363 500	-1 377	-1 391	-1 405	-1 419
Aineet, tarvikkeet ja tavarat (sisäiset)	-30 016	-20 000	-20 000	-20	-20	-20	-20
Palvelujen ostot (ulkoiset)	-1 508 501	-1 542 500	-1 743 015	-1 760	-1 778	-1 796	-1 814
Palvelujen ostot (sisäiset)	-184 486	-249 487	-266 218	-269	-272	-274	-277
Henkilöstökulut	-1 009 496	-1 083 536	-1 142 368	-1 120	-1 131	-1 143	-1 154
Palkat ja palkkiot	-830 821	-884 990	-916 916	-926	-935	-945	-954
Henkilösivukulut	-178 675	-198 546	-225 452	-194	-196	-198	-200
Eläkekulut	-154 282	-166 327	-192 061	-160	-162	-164	-165
Muut henkilösivukulut	-24 393	-32 219	-33 391	-34	-34	-35	-35
Poistot ja arvonalennukset							
Suunnitelman mukaiset poistot	-1 786 565	-1 847 000	-1 969 957	-2 108	-2 123	-2 259	-2 285
Liiketoiminnan muut kulut	-134 925	-180 026	-176 124	-185	-187	-188	-189
Liiketoiminnan muut kulut (ulkoiset)	-65 716	-89 500	-91 500	-92	-93	-94	-95
Liiketoiminnan muut kulut (sisäiset)	-69 209	-90 526	-84 624	-92	-93	-94	-94
LIIEKEYLIJÄÄMÄ	1 492 789	1 237 451	870 818	790	804	697	701
Rahoitustuotot ja -kulut							
Muut rahoitustuotot	2861,82						
Muut rahoituskulut							
Liikel.korvaus peruspääomasta (sisäinen)	-487 500	-487 500	-487 500	-488	-488	-488	-488
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ	1 008 150	749 951	383 318	303	317	210	213
Varausten ja rahastojen muutokset							
Poistoeron muutos							
Poistoeron lisäys (-)		-500 000	-500 000	-600			
Varausten muutos							
Varausten lisäys (-)							
Varausten vähennys (+)		500 000	500 000	600			
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	1 008 150	749 951	383 318	303	317	210	213
LIIKELAITOKSEN TUNNUSLUVUT							
Sijoitetun pääoman tuotto, %	6,4	5,3	3,7	3,3	3,3	2,9	2,9
Kunnan sijoittaman pääoman tuotto, %	6,4	5,3	3,7	3,3	3,3	2,9	2,8
Voitto, %	13,6	10	5	4	4	3	3

RAHOITUSLASKELMA

	euro		euro		TS (1000 €)		
	TP 2020	TAE 2021	TA 2022	TS 2023	TS 2024	TS 2025	TS2026
Toiminnan rahavirta							
Tulorahoitus	2 794 715	2 109 451	1 865 775	1 924	1 952	1 981	2 011
Liikelyljäämä	1 492 789	749 951	383 318	303	317	210	213
Poistot ja arvonalentumiset	1 786 565	1 847 000	1 969 957	2 108	2 123	2 259	2 285
Rahoitustuotot ja -kulut							
Liikel.korvaus peruspääomasta (sisäinen)	-487 500	-487 500	-487 500	-488	-488	-488	-488
Muut tulorahoituksen korjaukset	2 862						
Investointien rahavirta	-2 609 566	-3 890 100	-5 501 750	-7 845	-4 580	-4 504	-4 881
Investointimenot	-2 609 566	-3 890 100	-5 501 750	-7 845	-4 580	-4 504	-4 881
Rahoitusosuudet investointimenoihin							
Toiminnan ja investointien rahavirta	185 149	-1 780 649	-3 635 975	-5 921	-2 628	-2 523	-2 870
Rahoituksen rahavirta	-185 149	1 780 649	3 635 975	5 921	2 628	2 523	2 870
Lainakannan muutokset							
Lyhytaikaisten lainojen muutos kunnalta					1 628	1 523	1 870
Muut maksuvalmiuden muutokset							
Vaihto-omaisuuden muutos	-32 090						
Saamisten muutos kunnalta	-1 662 348						
Saamisten muutos muilta	-57 549	980 649					
Korottomien velkojen muutos kunnalta			2635975	4 921			
Korottomien velkojen muutos muilta	1 566 837	800 000	1 000 000	1 000	1 000	1 000	1 000
Muut maksuvalmiuden muutokset	-185 149	1 780 649	3 635 975	5 921	2 628	2 523	2 870
Rahavarojen muutos	0	0	0	0	0	0	0
Lainakanta 31.12.	0	0	0	0	1 628	1 523	1 870